# הזוועות ורצח העם בסודן חוסים בצל תעשיית ענק  והמערב עומד מנגד

written by אלי קלוטשטיין | 12.03.2025

ג'ון אוקץ' לואת' אוקץ', שגריר סודן לאו"ם, כינס מסיבת עיתונאים ביוני 2007, ולהפתעת הנוכחים הרים גבוה מעל ראשו בקבוק קוקה-קולה. "כולנו נאבד את זה, אני יכול לעצור את ייצוא הגומי הערבי", הוא איים, והוסיף כי ארצו מגדלת 80 אחוזים מאותו חומר הגלם, גומי ערבי, שמשמש בתהליך ייצור לכל המשקאות הקלים בעולם.

היו אלה ימי טבח העם בדארפור, אחד משני האזורים במדינה שמגדלים את הגומי הערבי, המופק מעצי שיטה (אקציה). השגריר ביקש להסב את תשומת הלב העולמית למשבר, ולדרוש מהמעצמות לפתור אותו. הוא לא נחל הצלחה גדולה, והמשבר וטבח העם ארכו שנים רבות.

תפקידו של הגומי הערבי במשקאות קלים הוא להגביר את התסיסה שלהם, אך הוא משמש גם במוצרים אחרים כגון סוכריות M&M, מסטיקים או תמרוקים של חברת לוריאל. בסך הכול מדובר בתעשייה של כמה מאות מיליוני דולר עד מיליארד דולר בשנה, לכאורה לא גדולה במיוחד, אך ההשפעה של חומר הגלם הזה על מוצרים אהודים רבים בעולם מכרעת. לפיכך, איום על שלב כלשהו בשרשרת הייצוא שלו  הגידול, הקטיף, האריזה והוצאתו מחוץ למדינה  משמעותיים לאנשים רבים בעולם, ובעיקר לאותן חברות הענק שזקוקות לו במוצריהן.

רצועת הסאהל באפריקה, שכוללת מדינות מאתיופיה במזרח ועד קמרון, סנגל, ניגריה, ומאוריטניה במערב, היא האזור שבו גדלים עצי השיטה הייחודים שמהם מפיקים את הגומי הערבי. אלא שפינה זו של העולם היא גם מקור לכמות הנפגעים מטרור אסלאמי הגדולה בעולם, שבסך הכול "זכתה" בשנה שעברה לקצת יותר ממחצית ההרוגים בפיגועי טרור. במילים אחרות, מדובר בשטח גיאוגרפי הנתון דרך קבע תחת איום של מהומות ומלחמות, פיגועים והפיכות, ובנוסף סובל מבצורות קשות מאוד אך גם משיטפונות. יש לכך השפעה ישירה על התעשייה של הגומי הערבי: בניגריה, למשל, דווח לפני כמה שנים כי המאבק בארגוני טרור מקומיים הביא להפחתה של 80 אחוזים בייצור הגומי.

סודן, כאמור, מגדלת את הרוב המוחלט של הגומי, ומלחמות האזרחים במדינה איימו לא פעם לפגוע בתעשייה זו. היו שלבים במלחמה שבהם ריחף סימן שאלה על האפשרות להוציא את המוצר הזה מחוץ לסודן, ולעיתים גם נלחמו שבטים מקומיים זה בזה בניסיון להשיג שליטה באדמות שבהן גדלים עצי השיטה.

ואם בעבר, במשבר רצח העם בדארפור שהחל ב-2003, הסכנה שריחפה מעל תעשייה זו הייתה חמורה  כעת היא מאיימת להיות גרועה עוד יותר. ב-2023 פרצה מלחמת אזרחים במדינה, שעד

היום טרם הסתיימה. הסיפור של המלחמה הזאת והתגובה העולמית אליה הם דוגמה לקשר שבין אינטרסים עסקיים, מלחמות ופוליטיקה דווקא במקום שבו מתחולל כעת המשבר ההומניטרי כנראה הגדול בעולם  אף שרבים כלל לא שמעו עליו.

לפי ההערכות הפחות מחמירות, במלחמת האזרחים בסודן נהרגו כ-150 אלף איש. לפי נתוני האו"ם, כ-12.5 מיליון בני אדם נעקרו מבתיהם עקב הקרבות, כמחצית מאוכלוסיית המדינה זקוקה לסיוע הומניטרי ולמקלט, וכ-3 מיליון מהם ברחו לארצות אחרות. אם לשפוט את הנתון הזה לפי סדר הגודל המקומי שלנו, מדובר בשישית מאוכלוסיית סודן שנטשה אותה לארצות אחרות, ובסך הכול כמות הפליטים שיצאו מסודן גדולה מכמות התושבים ברצועת עזה. בחזרה לסודן: במדינה יש משבר חמור של מים, תרופות ודלק, אך הסכנה החמורה מכול היא הרעב. כמחצית מהאוכלוסייה סובלת מ"היעדר ביטחון תזונתי חמור", ורבע מהאוכלוסייה עומדת בפני "מצב חירום תזונתי".

במלחמת האזרחים נלחמים שני פלגים: כוחות הצבא של ממשלת סודן, בראשות הגנרל עבד-אלפתאח אל-בורהאן, וכוחות הסיוע המהיר (RSF), שמנהיגם הוא מוחמד חמדאן דקלו ("חמדתי"). דקלו היה סגנו של בורהאן, כחלק מהסכמים פנימיים בין הפלגים החמושים במדינה אחרי הדחת הרודן הוותיק עומר אל-בשיר, ששלט בסודן כשלושים שנה. אך מחלוקת על אופן איחוד הכוחות והטמעתם בצבא הרשמי הטילה את המדינה לסחרור ולתוהו ב-2023, שנמשכים עד היום. רמז לסוריה: אם לא פותרים את המחלוקות במהירות בין הזרמים השונים בתום מלחמת האזרחים, ההשלכות עלולות להיות קטלניות.

המורדים הצליחו להשיג שליטה על כמחצית משטחה של סודן, שגיאוגרפית היא המדינה השלישית בגודלה באפריקה. בחודש שעבר החלו כוחות הממשלה החלו להתקדם לעבר הבירה ח'רטום, וכן השתלטו על מחוז סנאר, הגובל בדרום-סודן.

בינתיים, המורדים מבצעים במסגרת המלחמה מעשי זוועה של ממש, כולל הפגזה שיטתית של מחנות עקורים וטבח באוכלוסייה המקומית שאיננה ערבית  שכן רוב השבטים שמרכיבים את כוחות הסיוע המהיר הם ממוצא ערבי. עקב מעשי הרצח הללו הטיל ממשל ביידן, ממש בסוף ימיו בתחילת ינואר, עיצומים על מנהיג המיליציה דקלו, וכן על שבעה אישים וחברות שקשורות אליו, בטענה שביצעו רצח עם. מזכיר המדינה אנתוני בלינקן, נכתב בהסבר לעיצומים, קבע ש-RSF ביצעו פשעי מלחמה והפרו זכויות אדם, ערכו טיהור אתני וביצעו פשעים נגד האנושות, כולל שימוש בפגיעה מינית כנשק.

אגב, הממשלה וכוחותיה אינם צדיקים גדולים. לדברי בכירים בארה"ב, צבא סודן השתמש בנשק כימי, הפגיז אזרחים, ביצע הוצאות להורג ועוד. ואכן, בשבוע האחרון לכהונתו, ממשל ביידן הטיל עיצומים גם על מנהיג סודן, בורהאן, בטענה שהוא ואנשיו ביצעו פשעי מלחמה.

**אין תחליף לגומי**

שורשי השימוש בגומי הערבי וגידולו חוזרים אחורה עד מצרים העתיקה, שכנתה של סודן, שהבינה את סוד השילוב של חומר זה בתהליך חניטת המתים, וגם בהפקת צבעי מים וכחל לאיפור. בתעשיית המשקאות כיום משמש החומר הזה כ"דבק אכיל", שמונע מהסוכר שנמצא בתוך הנוזל המתוק ליפול לתחתית ולהתגבש, מה שיפגע בחוויית השתייה באופן ניכר.

יש כמה סוגים של עצי שיטה שניתן להפיק מהם את הגומי, אך הטוב ביותר מכונה "אקציה סנגל", וזהו עץ שיכול לגדול גם באזורים עם כמות גשם מועטה, אפילו 200 מילימטרים בשנה. הוא גדל בגבעות סלעיות, בחוליות ובמקומות אחרים שבהם קשה מאוד לעצים אחרים לצמוח. הגומי הוא השרף שמפריש העץ, שיש לאסוף אותו במשך כשבוע או שבועיים בכל עונה, ורק בשעות שבהן השמש טרם מכה  כדי שהשרף לא יהפוך עדיין לנוזלי. כל עץ מפיק בערך 400-600 גרם לעונה.

אחת השיטות העיקריות של "קטיף" השרף היא דפיקה על ענפי העץ, כדי שכדורי השרף ינשרו מהם. שיטה אחרת היא חיתוך בגזע העץ כדי לחשוף את השרף, ולאחר מכן לתת לעץ זמן להחלים כדי שייצר עוד מהחומר הגולמי.

כ-6 מיליון מתושבי סודן מסתמכים ישירות על הרווחים מגידול עצי השיטה וקטיף הגומי הערבי. במדינה ענייה במיוחד, שבה יש אי שוויון גדול בין אזורים כפריים לעירוניים, משמעות הדבר היא כי היציבות בתחום ייצור זה מכריעה את גורלם של חיים רבים.

אלא שעוד לפני מלחמת האזרחים, בשנים הספורות מאז תום הטבח בדארפור ועד אפריל 2023, התמודדו החקלאים הסודנים עם קשיים רבים. היו מהם שהעידו כי הם מקבלים תשלום כל כך נמוך על גידול עצי השיטה הללו, עד שהם מתקשים לכלכל את עצמם.

יתרה מכך, בשנים האחרונות חלה מגמת נטישה מצד הדור הצעיר, שבמקום תעסוקה במטעי השיטה מעדיף ללכת לעבוד במכרות זהב, שבהם התנאים טובים יותר. עצי השיטה, לפיכך, נעזבים פעמים רבות, ומשמשים כחומר גלם לבנייה, מדורות וייצור פחם. במקביל, שינויי האקלים שגורמים ביעור טבעי של יערות ומדבור דוחפים את אזרחי סודן לערים, ושם לא ניתן לגדל את עצי השיטה. הלחימה שפגעה בענפים רבים כל כך בכלכלה הסודנית הפכה אותה, בפועל, למדינה "לא תעשייתית" באופן חלקי, מה שמשפיע גם על יכולת הפקת הגומי. בהיעדר מפעלי עיבוד מתאימים, החומר מיוצא במחיר נמוך בהרבה.

מרגע שהתלקחה שוב אש הקרבות לפני שנתיים, נפגעו ישירות אזורים כמו דארפור, אלקדארף, כרדופן ומדינות הנילוס הכחול, שבהם גדלים רוב עצי השיטה. אף שבינתיים ייצור הגומי נמשך, חקלאים התריעו מעתיד הענף. שני אזורי הייצור העיקריים, דארפור וכרדופן, לא יכולים להמשיך בגידול העצים בגלל החשש לביטחונם של העובדים, הסבירו מומחים.

אחת הבעיות שצצו מתחילת המלחמה היא שינוע החומר הגולמי. אדם עיסא מוחמד, סוחר מקומי, סיפר לסוכנות הידיעות הצרפתית עוד במאי 2023 כי "יש לנו כמויות גדולות שאנו יכולים

למכור, אבל איש אינו רוכש אותן בגלל שהיצואנים והמפיצים לא מסוגלים למצוא חברות שיסכנו את המשאיות שלהן כדי לשנע את החומר". סוחר מקומי אחר העיד שמצב זה הביא לירידה של 60 אחוזים בסכום שהם מקבלים על מכירת הגומי, מ-627 דולרים לטון ב-2023 לכ-233 דולרים לטון. בין היתר, מצב זה נגרם גם בשל הזינוק בעלויות הדלק במדינה בעקבות המלחמה, מה שהקטין את הרווח של החקלאים. קריסת שירותי הבנקאות במדינה בוודאי לא סייעה למצב הכלכלי הכללי בסודן, ובעקיפין פגעה יותר גם בענפים חלשים יותר כגון גידול עצי השיטה.

מכיוון שהמצב צפוי להחמיר ככל שהסכסוך בסודן יתמשך, נעשו ניסיונות לפתור את הבעיות המקומיות או לסייע לחקלאים המקומיים. כך למשל, האיחוד האירופי הקים תוכנית לאימון החקלאים בשיטות גידול מתקדמות, גישה למנגנוני מימון ועוד. גם מדינות כגון צרפת, או ארגונים בינלאומיים כמו הבנק העולמי, נרתמו לעזור לחקלאים הסודנים שעוסקים בענף גידול זה. עם זאת, אין חולק שהמלחמה משפיעה על הייצור, מה שבעקיפין מאיים על שווקים אחרים בעולם כולו.

מומחה ששוחח עם סוכנות הידיעות רויטרס הסביר כי "בשביל חברות כמו פפסיקו או קוקה-קולה", מדובר במצב חמור במיוחד. לדבריו, "הן לא יכולות להתקיים ללא גומי ערבי במתכוניהן". חברות קוסמטיקה או דפוס יכולות למצוא תחליפים לגומי הערבי, אך במשקאות תוססים אין בנמצא חומר אחר שמבצע את הפעולה של שימור הסוכר באופן טוב דיו. נוסף על כך, בסודן ובצ'אד גדלים העצים באיכות הטובה ביותר, וביתר המקומות מתקבל חומר שאיכותו נמוכה יותר.

אז איך יכול להיות שעדיין ניתן למצוא במדפי המרכולים שתייה קלה ללא הגבלה? חברות גדולות כגון קוקה-קולה מחזיקות מאגרים עצומים של גומי ערבי, ולדברי גורמים בתחום הן יכולות להסתדר גם עד חצי שנה כמעט ללא ייבוא כלל. עם זאת, גם למאגרים הללו יש גבול, והפסקה מוחלטת של הייצוא בהחלט תשפיע על יכולת הייצוא של החברות בסופו של דבר. נוסף על כך, בניגוד למלחמה הקודמת במדינה, שהתמקדה באזורים כגון דארפור, הפעם הבירה ח'רטום נקלעה ללב הקרבות – ממה ששיתק את הכלכלה, את התקשורת ואת נתיבי התחבורה למדינה וממנה.

**זירת התגוששות בינלאומית**

בעבר היו מקובלות בעולם היחסים הבינלאומיים תיאוריות בדבר מערכת על-לאומית שמתפתחת בזירה הפוליטית של כדור הארץ, ובמסגרתה התאגידים הגדולים כמו קוקה-קולה, מקדונלד'ס ועוד מהווים שחקני מפתח. עובדיהם, מנהליהם וצרכניהם במדינות שונות על פני הגלובוס אינם מאוגדים סביב עקרונית לאומיים, לפי התיאוריה הזאת, אלא מתאחדים סביב ערכים מסחריים משותפים. כיום כנראה התיאוריה תתמקד יותר בחברות שמפעילות רשתות חברתיות, אבל העיקרון נותר זהה. הסיפור של הגומי הערבי בסודן – אותו מרכיב שמשמש תאגידי ענק כגון קוקה-קולה, פפסי או לוריאל – משמש מקרה בוחן חדש לתיאוריה הזאת.

זה לא שאין מדינות שמקדמות אינטרסים משלהן בסודן ובמלחמה שמתחוללת בה  אפילו ההפך. אבל נראה שרוב המדינות הללו משתייכות לעולם שאינו מערבי, בעוד שקהילה הליברלית והנאורה של העולם לא עושה כמעט דבר כדי לעצור את שפיכות הדמים. זאת, אף שסודן שוכנת באזור אסטרטגי חשוב: מלבד גודלה הניכר ומשאביה הטבעיים, היא יושבת על פתח הים האדום. אם תיפול בידי גורמים שמעוניינים לחסום את מצר הים הזה, למשל, עלולה להיווצר בעיה למדינות רבות בעולם. מנגד, היא יכולה להוות משאב חשוב של המערב למלחמה במורדים החות'ים בתימן.

הנה בקצרה מפת אינטרסים של המדינות השונות שפועלות כיום בסודן, ותומכות בזרמים הניצים שם: המדינות הבולטות שמסייעות לצבאו של בורהאן כוללות את איראן, שמוכרת לממשלה הסודנית נשק וכטב"מים  שנאלץ לסמוך על טהרן בהיעדר חלופות מערביות. הוא אולי היה מבכר לא לחתום איתה על הסכמים כאלה, כמו שניכר מהחלטתו לאסור בניית בסיס ימי איראני במדינה, אך בלית ברירה הוא דבק באפיק זה לרכישת אמצעי לחימה. מדינה אחרת היא רוסיה, שהגבירה את תמיכתה באחרונה בצבא הסודני, בין היתר בשביל לקבל רשות להקים נמל ימי בפורט סודן, אולי כתחליף לנמל בטרטוס שייתכן ואיבדה עם נפילת משטר אסד.

מנגד, הכוחות המורדים של דקלו זוכים לסיוע נרחב של איחוד האמירויות. אבו-דאבי סיפקה לכוחות הסיוע המהיר נשק, כטב"מים, טילים נגד טנקים ומידע מודיעיני, ואף טיפלה בפצועים של המורדים. מה האמירתים מקבלים בתמורה? עוד לפני פרוץ מלחמת האזרחים נטען כי דקלו עבד עם האמירויות ועם הרוסים בהברחת זהב מהמדינה דרך דובאי, וכן העניק להם אפשרות לפתח שטחי חקלאות בתוך סודן. לפי השמועות, ערך הזהב שמוציאה אבו-דאבי מהמדינה האפריקנית מדי שנה מגיע למיליארדי דולרים. לוחמים של המיליציה הסודנית גם נשלחו לתימן כדי לסייע לצבא האמירתי במלחמה בחות'ים.

מתחילת המלחמה הפכה התמיכה בדקלו והיחסים עימו לאפיק שבאמצעותו יכולים האמירתים לזכות בהשפעה במדינת ענק באפריקה. הדגש שניתן על הברחת זהב גדל עד מאוד. היחסים ביניהם היו קרובים, ואפשרו למורדים להמשיך להילחם בממשלה הסודנית. אלא שבאחרונה החליט בורהאן להעלות הילוך מול המעורבות האמירתית במלחמה, ובתחילת החודש הגיש לבית הדין הבינלאומי לצדק בהאג (ICJ) תביעה נגד אבו-דאבי, בטענה שהיא שותפה לרצח העם במדינה.

מי שפוסחת על שתי הסעיפים, כהרגלה, היא טורקיה. בשנה שעברה היא שלחה לצבא הסודני ציוד צבאי וכטב"מים התקפיים בשווי של יותר מ-120 מיליון דולר, אך במקביל נודע שלפחות בשלב אחד חברה ביטחונית טורקית גדולה ניהלה משא ומתן עם כוחות הסיוע המהיר.

מצידן, ממשלות המערב מהססות אם לתמוך בצבא הסודני. בורהאן זקוק לסיוע צבאי ניכר, אך לפי שעה לא הצליח להשיג אותו מארה"ב או ממדינות אירופה, שכיום רק מתחילות להגדיל את תקציב הביטחון שלהן לצורך ההגנה מפני החשש מפלישה רוסית. לפני המלחמה השקיעו מדינות

המערב משאבים רבים בשיקום סודן, בתום שנות שלטונו הרבות של הרודן בשיר, אך כעת נראה שלא דחוף להן לחזור למדינה.

ארה"ב אף הרחיקה עוד יותר לכת: ממשל ביידן הצהיר רשמית כי "אינו תומך באף אחד מהצדדים במלחמה". לדברי הממשל בינואר, "שני הצדדים נושאים באחריות לאלימות ולסבל בסודן, ולהיעדר הלגיטימציה למשול בסודן כשישרור בה שלום בעתיד".

אז איך יכול להיות שהסכסוך העקוב מדם במדינה נמשך ללא פתרון, ומדוע ממשלות המערב  שמתגאות במעורבותן בסכסוכים שונים ברחבי העולם ובניסיונן לתווך בין צדדים ניצים  לא משקיעות מאמץ כדי לסיים אותו? הרי המלחמה אף מאיימת על אינטרסים כלכליים שחשובים למערב, ובדרך כלל כשיש איום על תעשיות שונות מזדרזות ממשלות ליברליות להיכנס לעובי הקורה כדי למנוע את התמשכות המשבר.

בניגוד לסכסוכים עולמיים אחרים, כגון המלחמה בעזה או המערכה באוקראינה, המשבר ההומניטרי הגדול בעולם שמתחולל בסודן אף אינו מקבל תשומת לב תקשורתית בסדר גודל זהה, או אפילו בממדים קרובים לכך. אולי המצב הזה נובע מכך שבעיני הממשלות הליברליות של המערב אין בסודן צד אחד שהוא "טוב" או "צודק יותר"  בניגוד לסכסוך אצלנו, למשל, כשברור לראשי השמאל העולמי שישראל היא "הרעה". אולי זה גם קשור לעובדה שהסכסוך מתרחש באפריקה הנידחת, שאינה קרובה לעיני ממשלות המערב או לליבן.

**חומר מובחר וזול**

יש עוד אפשרות להיעדר מעורבות של ממשלות המערב בסודן: אינטרסים עסקיים וכלכליים גורמים להן  ייתכן בלחץ של תאגידי ענק  להעלים עין, לשבת על הגדר, ולא לנקוט עמדה או לבצע מעשים שיביאו לסיום הסכסוך. האינטרסים הללו קשורים בחומרי גלם ובאפשרויות כלכליות שגלומות במדינה, וההפקה, העיבוד והייצוא של גומי ערבי הוא אחד מהם.

למעשה, יש לכך תקדים: בשנות התשעים של המאה שעברה ובתחילת האלף הנוכחי, הממשל האמריקני הטיל עיצומים על סודן ועל מוצרים שיוצאו ממנה, ובין היתר על הגומי הערבי. הסודנים הקימו שדולה מיוחדת, הקרויה "לובי E414" (השם הכימי של הגומי), והדגישו את הרווח הרב והחשיבות של חומר הגלם הזה כדי להשיג מהאמריקנים פטור מהעיצומים על ייצואו.

כיום, כך עולה מתחקיר שביצעה סוכנות הידיעות רויטרס בשבוע שעבר, נוסף אינטרס כלכלי מובהק אחר לסחר בגומי ערבי: חברות בינלאומיות, לכאורה, נהנות מהאפשרות לרכוש את חומר הגלם הזה במחיר מוזל, שכן הוא אינו נסחר בסודן בצורה מסודרת, ומוברח מחוץ לגבולות המדינה  ושם הוא נמכר בהחיבא, מבלי שעבר את הליך האישורים היקר, ואולי גם לא עיבוד מתאים. משכך, מחירו עשוי לרדת מאוד. סיום המלחמה ואסדרת התחום ככל הנראה יקפיצו את המחירים של הגומי, מה שמנוגד לאינטרסים של תאגידי הענק שזקוקים לחומר זה במוצרים שלהם.

אנשי רויטרס שוחחו עם סוחרים ויצרנים בתעשיית הגומי הערבי, שהעידו על עלייה ניכרת בהברחות של חומר הגלם מחוץ לסודן. כוחות הסיוע המהיר שולטים מאז סוף השנה שעברה בדארפור ובכרדופן, האזורים שבהם מתבצע עיקר ייצור הגומי, וגובים מהסוחרים המקומיים תשלום בתמורה לשני "שירותים": מתן אישור לסחור בו, וכן הגנה וליווי לגבולות המדינה, שמהם מוברח החומר למדינות שכנות כגון הרפובליקה המרכז-אפריקנית ללא תיעוד הולם.

יבואנים בינלאומיים סיפרו על הצעות לרכישת גומי ערבי שהגיעו מצ'אד ומסנגל, שהן יצרניות בקנה מידה קטן של חומר הגלם, אך גם מדרום-סודן וממצרים – שכמעט אינן מייצאות אותו בימי שגרה. הסוחרים האפריקנים כמובן אינם מודים שהחומר מוברח, והיעדר התיעוד מקשה על זיהוי מקורו.

התאגידים הגדולים אינם רוכשים את החומר ישירות מהמשווקים. יש חברות שניצבות באמצע תהליך הייצור. הן מעבדות את הגומי וצובעות אותו, ומוכרות אותו לתאגידי הענק – כך שאלה רוחצים בניקיון כפיהם, ואינם "יודעים" לכאורה כי מדובר בחומר מוברח. בצורה כזו, התאגידים מצד אחד מרוויחים הנחה ענקית, ומצד שני עדיין יכולים לספר לעצמם ולאחרים שאינם לוקחים חלק בתעשיית הניצול, ההברחה, הקטל והמוות של סודן.

כך למשל, יבואן אחד סיפר כי התבקש לשלם 3,500 דולרים תמורת טון של גומי ערבי מעובד באיכות טובה, שלרוב עולה כ-5,000 דולר. סוחר אחר סיפק צילום של הודעות ווטסאפ שבהן קיבל הצעת מחיר לטון גומי ערבי במחיר של 1,950 דולר, בעוד שהמחיר הרגיל הוא 3,000 דולר. זהו רק המחיר שמשלמים הסוחרים הבינלאומיים למשווקים המקומיים, שרכשו אותו מהחקלאים. ככל הנראה, בתווך שבין הסוחרים הבינלאומיים לחברות בארה"ב המחיר עוד מזנק. אם מכפילים את הסכומים הללו במאות ואלפי טונות בשנה, החיסכון יכול להגיע בקלות למיליונים רבים של דולרים. זה לא סכום של מה בכך.

מהתחקיר הזה עולה שאלה גדולה: האם יכול להיות שהמערב אינו מתערב במלחמה כי לתאגידים ענקיים יש אינטרסים גדולים שהיא תימשך? האם השדולות העוצמתיות שלהם עומדות מאחורי היעדר התמיכה האמריקנית בממשלת סודן, עד כדי הפניית עורף למדינה שחתמה על הסכמי אברהם? אין לכך ראיה ישירה, אך לכאורה מדובר בהסבר אפשרי אחד, במקביל לעוד סיבות אחרות שמסבירות את ההתעלמות המערבית מהמשבר ההומניטרי הגדול בעולם.

מה שברור הוא שנראה לאיש לא דחוף במיוחד לפתור את המשבר הזה, על אף ההשלכות שיכולות להיות לו על שווקים בינלאומיים, על האוכלוסייה מוכת הרעב והעוני במדינה, או על אינטרסים אחרים שעומדים בסכנה. לו הסכסוך הזה היה מקבל עשירית מהסיקור שיש למלחמה בעזה, ייתכן שכבר היה מסתיים מזמן. אלא שכרגע כנראה נוח לכל מיני אנשים להרוויח מרכש סחורות מוברחות במחיר מופחת מלשלם עליהם מחיר מלא – גם אם משמעות הדבר היא שתושבים סודנים מסכנים ימשיכו לחיות בפחד נוראי ובמשבר שהשלכותיו החמורות יתגלו בעוד

שנים רבות.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 12 במרץ, 2025.